

Model LULUCF in njegove predpostavke

Zaloga ogljika v kmetijskih tleh - splošna metodologija

Borut Vrščaj, Janez Bergant

Kmetijski inštitut Slovenije, Oddelek za kmetijsko ekologijo in naravne vire, Center za tla in okolje
Hacquetova ulica 17, S11000 Ljubljana, Slovenija | Slovenia
W: <http://www.kis.si/okenv> E: Borut.Vrscaj@kis.si T: +386(1)2805 290 Skype: borut_vrscaj

Caring for Soils - Where Our Roots Grow
Links4Soils: <http://www.alpine-space.eu/links4soils>

Zakaj potreba po ocenah C v kmetijskih zemljiščih

Problematika pomembna predvsem/tudi zaradi povečevanja CO₂ v atmosferi.

Rastline v procesu fotosinteze vežejo ogljik iz atmosfere, ki postaja sestavina organske snovi.

S povečevanjem zaloga ogljika v tleh, preko povečevanja deleža organske snovi v tleh, se zmanjšuje delež CO₂ v atmosferi.

Tla imajo določeno naravno ozadje zaloga ogljika v tleh, ki se spreminja glede na način rabe samih tal.

V splošnem velja, da z intenzivnejšo obdelavo povečujemo možnost za hitrejšo mineralizacijo organske snovi v tleh ter s tem za ponovni izpust CO₂ v atmosfero - sprememba zalog ogljika v tleh.

Talna organska snov oz. organski ogljik v tleh nista pomembna samo ali pa predvsem zaradi blažitve klimatskih sprememb....

Pomen organske snovi v tleh (fizikalne, kemijske in biološke bonitete)

Fizikalne:

- Stabilnost agregatov, boljša infiltracija vode, večja zračnost, zmanjšan površinski odtok vode,
- Večja kapaciteta tal za zadrževanje vode (suša),
- Blaženje težjih tekstur,
- Boljša in lažja obdelava.

Kemijske:

- Povečuje CEC,
- Puferna sposobnost – pH,
- Pospešuje razpadanje mineralov v tleh – povečevanje vsebnosti hranil.

Biološke:

- Vir hranil za žive organizme v tleh,
- Povečuje biotsko pestrost mikrobov (vrstno in številčno) – zatiranje boleznih in škodljivcev,
- Preko aktivnosti mikroorganizmov se povečuje delež por.

Relacija med deležema organske snovi in organskim ogljikom

$\% \text{ organske snovi} = \% \text{ Corg}$
 $\times 1.724$

$\% \text{ org. snovi} \times 0.579 = \% \text{ Corg}$

(če upoštevamo, 58 % delež
C org v organski snovi)

Organska tla – kaj so in kako jih določamo

Osnova za razvrščanje tal so klasifikacijski sistemi.

Poznamo nacionalne in mednarodne klasifikacije tal.

V Sloveniji uporabljamo modificirano jugoslovansko klasifikacijo tal.

V pripravi je nacionalna klasifikacija tal.

Organska tla nastajajo:

- Z akumulacijo organske snovi zaradi vodnih razmer (barja),
- V razmerah brez zastajanja vode – hladna alpska območja.

Za organska tla so značilni organski horizonti.

Osnovni kriterij za organska tla: delež organske snovi v tleh večji od 35 %.

Kmetijski inštitut Slovenije

Organska tla v Sloveniji – stanje in podatki

Osnovni podatek o prostorski razporeditvi organskih tal je Pedološka karta Slovenije merila 1:25.000 (MKGP).

Organska tla (barja – šotna tla) so prostorsko dovolj detaljno prikazana. Manjkajo le določena manjša območja (Gorjuše, Bavšica...).

Pomankljiv je podatek o prisotnosti organskih tal v alpskem območju – gozdna raba.

Kmetijski inštitut Slovenije

***METODA IZRAČUN ZALOG C V TLEH
KMETIJSKIH ZEMLJIŠČ (IPCC)***

Metoda izračun zalog C v tleh kmetijskih zemljišč (IPCC)

Izračun po 3 metodah, glede na dostopnost podatkov:

- Tier 1, Tier 2, Tier 3

Predpostavke:

- Časovna perioda izračuna bo izbrana na podlagi dostopnih podatkov
- Izračun velja za 30 cm globine tal.
- Spremembe zalog C se med leti časovne periode porazdelijo linearno.

ANNUAL CHANGE IN CARBON STOCKS IN SOILS

$$\Delta C_{\text{Soils}} = \Delta C_{\text{Mineral}} - L_{\text{Organic}} + \Delta C_{\text{Inorganic}}$$

Csoils = letna sprememba zalog C v tleh (t C/leto)

Cmineral = letna sprememba zalog C v mineralnih tleh (t C/leto)

Lorganic = letna izguba C iz organskih tal (t C/leto)

Cinorganic = letna sprememba anorganskih oblik C iz tal (t C/ha)

→ po Tier 1 se predvideva vrednost 0.

Metoda izračuna zalog C v mineralnih tleh (IPCC)

ANNUAL CHANGE IN CARBON STOCKS IN SOILS

$$\Delta C_{\text{Soils}} = \Delta C_{\text{Mineral}} - L_{\text{Organic}} + \Delta C_{\text{Inorganic}}$$

ANNUAL CHANGE IN ORGANIC CARBON STOCKS IN MINERAL SOILS

$$\Delta C_{\text{Mineral}} = \frac{(SOC_0 - SOC_{(0-T)})}{D}$$

SOC₀ = zaloga C v tleh v zadnjem letu spremljane časovne periode (t C)

SOC_{0-t} = zaloga C v tleh v prvem letu spremljane časovne periode (t C)

D oz. T število let v spremljani časovni periodi (leta)

$$SOC = \sum_{c,s,i} (SOC_{REF_{c,s,i}} \cdot F_{LU_{c,s,i}} \cdot F_{MG_{c,s,i}} \cdot F_{I_{c,s,i}} \cdot A_{c,s,i})$$

SOC = zaloga C v tleh (t C)

SOC_{ref} = referenčna zaloga C v tleh (C/ha)

F_{lu} = faktor spremembe zalog C v tleh za rabo tal

F_{mg} = faktor spremembe zalog C v tleh za intenzivnost obdelave

F_i = faktor spremembe zalog C v tleh za vnos organske snovi v tla

A = površina območja stratum (ha)

c = klimatski tip, s = talni tip, i = obdelovalni režim

Mineral soils: **SOC_{ref}** = referenčna zaloga C v tleh (C/ha)

Vhodni podatki:

- Pedološka karta Slovenije 1:25.000 (PK25),
- Referenčne vrednosti zalog C v tleh glede na podnebni tip (IPCC Guidelines for National Greenhouse Gas Inventory, Chapter 2)

$$SOC = \sum_{c,s,i} \left(SOC_{REF_{c,s,i}} \cdot F_{LU_{c,s,i}} \cdot F_{MG_{c,s,i}} \cdot F_{I_{c,s,i}} \cdot A_{c,s,i} \right)$$

Postopek:

- Pripis referenčnih vrednosti zalog C na TSE PK25
- Pripis iz TSE na TKE
- izdelava karte zalog C v tleh.

Metoda izračuna zalog C v organskih tleh (IPCC)

ANNUAL CHANGE IN CARBON STOCKS IN SOILS

$$\Delta C_{Soils} = \Delta C_{Mineral} - L_{Organic} + \Delta C_{Inorganic}$$

ANNUAL CARBON LOSS FROM DRAINED ORGANIC SOILS (CO₂)

$$L_{Organic} = \sum_c (A \cdot EF)_c$$

L_{organic} = letna izguba C iz organskih tal (t C/leto)

A = površina območja v klimatskem tipu c (ha)

EF = emisijski faktor za klimatski tip c (t C/ha leto)